

ABONEMENT

Pour un an D. 2
Edition spéciale 500 Ptrs.

ADRESSE

"İdjtihad,,Constantinople

Téléph. St. 865
XXV ème ANNÉE
15 Fevrier 1930

İCTİHAT

Türkçe ve Fransızca
İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ
No: 292

ABONEMBN:

Seneliği [24 Nüsha] Türki-
ye için 21/2, haric için 2
D. Âlâ kâğıdı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihat Evi

Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
28 Şubat 1930

yorlar. Fikret mektepte derslerini nasıl pek dikkatle yapıp, şimdide şiirlerini o kadar dikkatle tebyiz ve hatta kendi el yazısıyla basdırıyor. Bütün muhitten uzak, timsali bir tarzda bir kartal gibi kayalara çekilerek yaşayan bu mağrur seciye, kanat ve gaga darbesini esirgemeyen bir kemiyettir oluyor.

Bu sıralarda Balkan harbi felaketi Fikrette, (Mader - Vatan) mudilasının ianesile eski acıları kamçılıyor. (ve Ey taş) manzumesi doğuyor. Bu manzume gösterdiğim gibi bence bütün mudilaların bir hulasası, ve mudilalardan kopan ve gayri meşurda kuvanietlerini muhafaza eden affektif dalgaların timsali bir muhassilasını gösteren bir ibda'dır, (tenasül teecessüs, peder husumeti, valide tesebbüti) Bu devrede Fikretin hayatı, bir az saadet, biraz deruni sükûna nail olabilmek için ne tedahülün (introversion) nede şiir yolunun artık kâfi gelmediğini gösteriyor. Fikret kademe be kademe rucu'a başlıyor, (Regression); ta ilk küçüklük hayatına, keder ve sıkıntıların bilinmediği devreye şahsın kendini aile dırıltılarını kavramamış zan ettiği zamanlara kaçılıyor. İşte (Şermin) bu firarin bariz bir numunesidir ve dikkate arz ederim küçük çocuklara olduğu kadar nevmiitlere de hitap eder!

* *

Şu basit tedkik gösteriyor ki Fikret bir çok cihetten Leonord de Vinci ye pek benzeyen ve psychanalys için cidden kıymettar olan bir misaldir.

Aradaki fark ne olursa olsun, bitaraf bir nazar, ahlak ve siyasi hudutların, bünye içtimaiye ve dinin tenevvüüne rağmen, fikri beşerin daima müşabih, mahdut bir saha içinde cevelandan başka şeye kadir olmadığını tesbitden hali kalmaz.

Dr. A. İzzeddin

Not: — İsim ve aksülmel tebeddülleri için müracaat:

« The Lancet special rumber No 2 Earlymental Diseases »

— Bitdi —

Ziya Gök Alpin fikir menbaları

II

3 — Lisanda ilmi tasfiye, yazı ve konuşma dilinin birleşmesi:

Bu bahis üzerinde Necip beyin yazıları büyük bir cilt teşkil eder. Bugünkü makalemizin çerçevesi bunu uzun uzadıya tetkika müsait değildir. Şimdi biz ancak onun ana hatlarını göstermekle iktifa edeceğiz. [1] Necip bey, ilerilemenin "yararlı, bizi doyurucu, besleyici bilgilerin ortalığa öğretilmesile, yayılmasile, mümkün olabileceğini ileri sürüyordu. "Bu ise kullanışlı, güçlük çekmeden, en az bir zamanda öğrenilen, bir dille kabil olacaktı. Ne yazık ki " lisanı tahririmiz buna asla elverişli değildi. Binaenaleyh ne yapmak gerekti:

Necip bey, "Hizmet, de bir seneden fazla devam eden sıra makalelerinin büyük bir kısmını bu meselelerin halline hasr etmişti.

1 — Lisanı tahririmiz üç dilden tereküp ediyoreu. Bu üç dil maddeten ve tabiatan uyuşamaz, bunlardan bir dil yapılamazdı.

II — Kendi dilimizi öğrenmek için sarf ettiğimiz zaman sarfı işimize gelen ve tabii olandan beş veya daha ziyade fazlaydı.

III — Arapcadan alınıp, arapca kaidesile kullanılan fiiller lüzumsuzdu. Çünkü türkçeninkileri ile daha genişce fikrimizi anlata biliyorduk.

Türkçe fiillerin kullanılması.

IV — Tahavvüle tabi isimler, fiiller, cemiler zihnimizin büyük bir kuvvetini harcıyordu. Türkçeninkile kullanılacak; yani arapca tarzında kelime teşkil edilmeyecekti. Arapca şekli "Elements formels, ve teşkili "Element formatif, un-

[1] Kronolojye göre Necip beyin bütün neşriyatını, tercemei halini. Meslek, Meslegin umumî hatları Muhit ve şahsiyeti cereyanı İzmir'de ve haricteki tesirlerini bütün sümulile ihtiva eden bizde Türklüğün tekâmülü tarihinden bir merhale adlı bir etât hazırlıyoruz yakında neşr edeceğiz.

surlar, lâhikalar kullanılmayacakdı. Meselâ kitap bunu kütüp şeklinde kullanmanın lüzumsuzluğuna kanıdı

V — Türkçede karşılığı bulunmayan aynı ve mücerret isimlerin kullanılması.

VI — Arapçadan teşkil edilen fenni, ve mürekkep kelimelerde "Vahdeti mana" yı hasıl eden "Vahdeti lafız" mümkün olmadığından Almanların kendi dillerinde yaptığını bizimde türkçede yapmamız.

VII — Arapça ve acemce kelimeler dilimizde hiç bir değişmeye uğramadıklarından dilimizin tekâmülünün mayası olan ahenk kanununun ahkâmını icraya engel oluyorlardı. Bunların kullanılmamaları.

VIII — Arapça ve Acemcenin dilimizin zenginleştirilmesi için bize bir menba olmayacağı.

IX — Türkçe terkibi izafinin mantıkiyeti.

X — Acemce vasfı terkebilerin yerine türkçeden yapılarak kullanılması.

XI — Sıfat ile Mevsufun mutabekâtındaki manasızlık. Sıfatın Mevsufa takaddümündeki zihni faide.

XII — Türkçe sözler ile düşünerek yazmak; konuşma dilinin yazı dili edilmesi, yahut yazı dilinin tabiileştirilmesi.

Milli bir edebiyatın lüzumu, Halka ve garba doğruculuk hakkında Necip beyin düşüncelerini ve bu gün yalnız ana hatlarını göstermekle iktifa ettiğim meselelerin tahlilini müteakip makalelerimize bırakıyoruz. Biz bu yazımızı bir methal yapmak istedik. Yalnız sözlerimize nihayet vermezden evvel şu noktayı bilhassa tebellür ettirmek isteriz:

Bu gün dahi kıymetini kaybetmeyen bu hakikatlar, eğer sırf bir fikir manzumesi halinde kalsaydı belki atfettiğimiz ehemmiyete değmezdi. Fakat bu neşriyatın büyük tesirleri görüldü, İzmir de Türkçülük babında ilk ışık bu neşriyat oldu. Yeni lisancılar bütün faaliyetlerinde bundan istifade ettiler, hatta bilvasıta Ziya Kök Alp bu neşriyatı mihver ittihaz etti. Bununla beraber mer-

Ceberut

- Lirik Şair Mustafa Sıtkıya -

Hüsnün gibi bir mabedi gördüm de, o anda Göynümdeki sevgin gibi bir meş'alı yakıtım; Bir tatlı günah işleyerek elleri kanda, Kimdir bu güzel taze dedim, çıldıracaktım! Teshiri bilen bir kadının haşmeti vardır Bakmaz görünürken dönerek yan bakışında; Nisviyyetin en ince hususiyyeti vardır Zaten o güzel gögse karanfil takışında! Çok sevgilinin çehresi üstünde mükerrem, Çehrem bezesin göynümü, nurun ona dolsun; Beytüssanemin takını süsler gibi meryem, Hürmetle hayalimde mukaddes yerin olsun. Hüsnündeki manaya ve ulviyyete ait, Her ince gönül yanmalıdır sevgilerile; Bir hakkıdır elbette büyük kudrete ait, Fahretse güzellik bu güzel şaheserile! Kirpiklerinin işve süzerken arasından Her hükmüne idrakini rametti o gözler! Yüzlerce güzel gözlü kadın hatırasından Her yadı unutturdu, haram etti o gözler! Olmazmı güzel gözlü kadın, bir gece yer yer Göğsünden öpüp ordaki zambakları dersem, Bir gül demetinden daha cazip, daha dilber Parmaklarının pembe tüveycinden öpersem? Arzet bana endamını başdanbaşa bir gün, Düşsün de beyaz, dolgun omuzlardan o tüller, Bir cazibe mecmuası halinde görünsün Kudret elinin gizli ilıstirdiği güller... Lakin neye birdenbire hiddetleniverdin? Lâkayt olamam cezbene şairsem eğer ben! Haşyetle huzurunda dururdun, baş eğdin, Bir an haberin olsa elim Akibetinden! Şair olanın, ateşi vicdanı kuşatmış Allah gibi bazan da gazap demleri vardır; Her beyti ateşten dere halinde kolatmış Bilsen ne kadar böyle cehennemleri vardır. Ruhun seni tazip ederek gösterecektir Bir şairi vurmak ne demek ta can evinden; Kahrolmana bir damla ateş elverecektir Tek mısraının saçtığı sönmez alevinded! Bir gizli tutuşmayla içinden yanıyorken Kurtulmaya biçare, zaman bulmayacaksın! Beyninden alevler çıkarak kıvranıyorken İmdadına gelsem bile kurtulmayacaksın!

Kozan oğlu Cenap Muhittin

hum, daha ziyade hayalî bir Türkçülük yapmıştı. Necip bey duyuş, görüş ve düşüncelerinde temamiyle realisttir.

Ankara: M. Faik